

10. 11. 2003

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Odpovědnost za vady a odpovědnost za škodu při prodeji zboží v obchodě

Jestliže některá ze stran poruší svou smluvní povinnost, vzniká jí podle obecné úpravy povinnost k náhradě škody tím způsobené (§ 420 a násl. OZ).

Od povinnosti k náhradě škody je třeba při prodlení kupujícího se zaplacením kupní ceny odlišovat povinnost platit úroky z prodlení, jež vzniká bez ohledu na zavinění kupujícího. Není totiž možné požadovat náhradu škody, pokud je kryta úroky z prodlení (§ 519 OZ)

Odpovědnost za vady a odpovědnost za škodu při prodeji zboží v obchodě

Jestliže některá ze stran poruší svou smluvní povinnost, vzniká jí podle obecné úpravy povinnost k náhradě škody tím způsobené (§ 420 a násl. OZ).

Od povinnosti k náhradě škody je třeba při prodlení kupujícího se zaplacením kupní ceny odlišovat povinnost platit úroky z prodlení, jež vzniká bez ohledu na zavinění kupujícího. Není totiž možné požadovat náhradu škody, pokud je kryta úroky z prodlení (§ 519 OZ).

Od práva na náhradu škody je třeba odlišovat práva z odpovědnosti za vady, jež odpovídají povinnosti prodávajícího řádně splnit závazek, tj. odevzdat věc ve shodě s kupní smlouvou, zejména bez vad (§ 616 odst. 1 po novele OZ). Proto prodávající odpovídá za vady věci bez ohledu na to, zda vady zavinil či nikoli (§ 510 a § 600 OZ).

Jako náhradu škody však nelze požadovat to, co lze požadovat na základě práv z odpovědnosti za vady věci. To má praktický význam, jestliže práva z vad věci zanikla (prekludovala se), protože kupující včas neoznámil (nenotifikoval) vady u prodávajícího. Občanský zákoník v § 510 stanoví, že uplatnění nároků z odpovědnosti za vady nevyklučuje nárok na náhradu škody, která z vady vznikla^[1]. Pro vznik tohoto nároku na náhradu škody není rozhodné, zda kupující vady včas uplatnil u prodávajícího, neboť důsledky neuplatnění těchto vad jsou omezeny pouze na práva z odpovědnosti za vady věci^[2].

Od práva na náhradu škody je třeba rovněž odlišovat právo na úhradu různých nákladů, které vznikly kupujícímu v souvislosti s uplatněním práv z odpovědnosti za vady. Proávající má povinnost tyto náklady uhradit bez ohledu na to, zda vady zavinil či nikoli.

V souvislosti s poskytnutím vadného plnění, které bylo příčinou vzniku škody, přichází v úvahu vznik odpovědnosti za škodu podle ustanovení § 420 nebo § 421a OZ, popř. za určitých okolností podle zvláštní úpravy založené zákonem č. 59/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou vadou výrobku (dále jen „ZŠV“). Jedná se o objektivní odpovědnost výrobce, dovozce či distributora za škodu na zdraví nebo jiných věcech, než je vadný výrobek.

Ustanovení § 1 ZŠV nese nadpis „Odpovědnost výrobce za vadu výrobku“. Tento název základního ustanovení zákona je poněkud zavádějící, jelikož v rámci institutu odpovědnosti za výrobek se nejedná o „odpovědnost za vadu výrobku“, ale o „odpovědnost za škodu způsobenou vadou

výrobku“. Odpovědnost za vady je v rámci námi sledované problematiky obsažena v občanském zákoníku. Zákon o odpovědnosti za výrobek zavedl nový právní institut v podobě objektivní odpovědnosti za výsledek, který s klasickými nároky z „vadného plnění“ nemá nic společného a existuje nezávisle na tom, zda mezi poškozeným a odpovědnou osobou existuje přímý závazkový vztah. V rámci tohoto právního institutu navíc nedochází k náhradě škod vzniklých v důsledku vady na výrobku samém[3].

Dojde-li v důsledku vady výrobku ke škodě na zdraví, k usmrcení nebo ke škodě jiné věci než je vadný výrobek, určené a užívané převážně k jiným než podnikatelským účelům, odpovídá výrobce poškozenému za vzniklou škodu, jestliže poškozený prokáže:

- a) vadu výrobku,
- b) vzniklou škodu,
- c) příčinnou souvislost mezi vadou výrobku a škodou.

Podle § 2 ZŠV se výrobcem rozumí:

- a) výrobce konečného výrobku, suroviny nebo součásti výrobku, jakož i osoba, která uvede na výrobku své jméno, ochrannou známku nebo jiný rozlišovací znak,
- b) každá osoba, která v rámci své obchodní činnosti doveze výrobek za účelem prodeje, nájmu nebo jiného způsobu užití; tím není dotčena odpovědnost výrobce podle písmene a),
- c) každý dodavatel výrobku za podmínky, že nemůže být určen výrobcem podle písmene a), pokud ve lhůtě jednoho měsíce od uplatnění nároku na náhradu škody nesdělí poškozenému totožnost výrobce podle písmene a) nebo osobu, která mu výrobek dodala; totéž platí v případě dovozu, pokud není známa osoba, která výrobek dovezla podle písmene b), i když je výrobcem podle písmene a) znám.

Za výrobek ZŠV považuje jakoukoli movitou věc, která byla vyrobena, vytěžena nebo jinak získána bez ohledu na stupeň jejího zpracování a je určena k uvedení na trh. Výrobkem jsou rovněž součásti i příslušenství věci movité i nemovité, za výrobek se považuje i například elektřina (§ 3 ZŠV).

Výrobek je podle § 4 ZŠV vadný, jestliže z hlediska bezpečnosti jeho užití nezaručuje vlastnosti, které lze od něj oprávněně očekávat, zejména s ohledem na:

- a) prezentaci výrobku včetně poskytnutých informací, nebo
- b) předpokládaný účel, ke kterému má výrobek sloužit, nebo
- c) dobu, kdy byl výrobek uveden na trh.

Výrobek nemůže být považován za vadný pouze z toho důvodu, že později byl uveden na trh dokonalejší výrobek.

Ustanovení § 5 ZŠV obsahuje taxativní výčet liberačních důvodů, tj. důvodů vedoucích ke zproštění odpovědnosti výrobce, jestliže prokáže, že:

- a) výrobek neuvedl na trh nebo
- b) s přihlédnutím k okolnostem lze důvodně předpokládat, že vada výrobku, která způsobila škodu, neexistovala v době, kdy výrobce uvedl výrobek na trh, nebo nastala později nebo

- c) výrobek nevyrobil pro prodej nebo jinou formu použití pro podnikatelské účely ani že výrobek nebyl vyroben nebo jím šířen v rámci jeho podnikatelské činnosti nebo
- d) vada výrobku je důsledkem plnění těch ustanovení právních předpisů, která jsou pro výrobce závazná nebo
- e) stav vědeckých a technických znalostí v době, kdy uvedl výrobek na trh, neumožnil zjistit jeho vadu.

Výrobce součásti výrobku se odpovědnosti zproští, jestliže prokáže, že vada byla způsobena konstrukcí výrobku, do něhož byla součást výrobku zpracována, nebo byla způsobena návodem k výrobku.

Výrobce se také zcela nebo částečně zproští odpovědnosti, jestliže prokáže, že vznik škody způsobil svým jednáním nebo opomenutím poškozený nebo osoba, za kterou je poškozený odpovědný.

V současnosti je výrobce povinen nahradit škodu na věci, za kterou odpovídá, jen v částce převyšující částku 5000 Kč (§ 6 ZŠV)^[4]. Dnem vstupu smlouvy o přistoupení České republiky k Evropské unii v platnost, nabude účinnosti nový § 6a, který stanoví, že výrobce je povinen nahradit škodu na věci za kterou odpovídá, jen v částce převyšující částku vypočtenou z 500 EUR kursem devizového trhu vyhlášeným Českou národní bankou v den, v němž škoda vznikla nebo byla zjištěna.

Jestliže škoda vznikne v důsledku vady výrobku a současně jednáním nebo opomenutím třetí osoby, odpovídá výrobce za škodu v plném rozsahu a proti této třetí osobě může uplatnit postih (spotřebitel tedy uplatňuje nároky dle ZŠV vždy vůči výrobcí). Povinnost výrobce nahradit škodu způsobenou vadou jeho výrobku podle ZŠV nelze předem vyloučit ani omezit jednostranným prohlášením nebo dohodou. Ujednání, která by takové vyloučení nebo omezení umožňovala, jsou neplatná od samého počátku (§ 8 poslední věta ZŠV).

Právo na náhradu škody dle ZŠV se promlčí za tři roky ode dne, kdy se poškozený dozvěděl nebo s přihlédnutím k okolnostem lze důvodně předpokládat, že se mohl dozvědět o škodě, vadě výrobku a o totožnosti výrobce (subjektivní promlčecí doba). Právo na náhradu škody podle ZŠV zaniká uplynutím 10 let ode dne, kdy výrobce uvedl na trh vadný výrobek, který způsobil škodu (objektivní promlčecí doba). To však neplatí, jestliže v uvedené době byl nárok na náhradu škody uplatněn u soudu.

V § 10 odst. 1 ZŠV se stanoví subsidiární použití občanského zákoníku. Ve druhém odstavci se pak říká, že poškozený může podle své volby uplatnit právo na náhradu škody buď podle obecné úpravy odpovědnosti za škodu, nebo vůči výrobcí podle ZŠV.

^[1] Tento nárok se však týká pouze škody na jiném majetku kupujícího či na jeho zdraví, resp. životě, která byla vadou způsobena. Mohlo by se např. jednat o škodu na domě či zdraví kupujícího způsobenou výbuchem vadného plynového kotle nebo o škodu na zdraví kupujícího způsobenou zásahem elektrického proudu vadného elektrospotřebiče apod.

^[2] Knappová, M., Švestka, J., a kol.: Občanské právo hmotné, svazek II., Aspi, Praha, 2002, s. 188 až 189.

[3] Honcová, R.: Odpovědnost za škodu způsobenou vadou výrobku – Odpovědnost za výrobek, Masarykova univerzita, Brno, 1999, s. 130.

[4] Ustanovení § 6 pozbývá platnosti dnem vstupu smlouvy o přistoupení České republiky k Evropské unii v platnost.

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Nový zákon o veřejných dražbách, aukce a obálkové metody](#)
- [Pohled přes hranice – natáčení pornografických klipů jako důvod výpovědi z nájmu bytu](#)
- [Nařízení EU o umělé inteligenci a jeho dopady na využití jazykových modelů v advokátní praxi](#)
- [Revize zájezdové směrnice: co přináší, co hrozilo a co to znamená pro praxi](#)
- [Kupní smlouva o převodu nemovitosti bez uvedení výše kupní ceny](#)
- [Druhá „tlačítková novela“: povinné tlačítko pro odstoupení od smlouvy](#)
- [Souhlas s veřejným užíváním pozemku jako překážka nároku na bezdůvodné obohacení – nález Ústavního soudu sp. zn. I. ÚS 2541/25](#)
- [Kupní smlouva bez přesného určení kupní ceny](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 36.: Doložka o mlčenlivosti](#)
- [Detekce podezřelého obchodu v kontextu hazardních her](#)
- [AI omnibus](#)